

POSTANOWIENIE

27 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.P. i S.P.

przeciwko Bankowi S.A. w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku S.A.

w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z 30 czerwca 2025 r., I ACa 1135/23,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od Banku S.A. w W. na rzecz M.P. i S.P. kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia pozwanej do dnia zapłaty.

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 czerwca 2025 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie, w sprawie z powództwa M.P. i S.P. przeciwko Bankowi S.A. w W. o ustalenie i zapłatę, na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 9 marca 2023 r., I C 1592/21, zmienił pkt II wyroku Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że zasądził od pozwanej łącznie na rzecz powodów kwotę 244 588,85 zł wraz z

ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 października 2024 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie (pkt I); oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt II); zasądził od pozwanej na rzecz każdego z powodów kwoty po 4050 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w każdym przypadku wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty (pkt III).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając go w części, tj. co do pkt. I i pkt. II - w zakresie zasądzenia na rzecz powodów kwoty 116 671,63 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 15 października 2024 r. do dnia zapłaty i oddalenia apelacji co do tej kwoty, oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pozwana wskazała, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni art. 405 w zw. z art. 410 i art. 411 k.c., które wywołują rozbieżności w orzecznictwie co do tego, czy wszystkie należności uiszczone przez kredytobiorcę tytułem wykonania stosunku umowy kredytu, który został uznany za nieistniejący, stanowią świadczenie nienależne (spełnione bez podstawy prawnej), czy też za nienależne uznać należy wyłącznie świadczenia, które swoją wartością wykraczają ponad sumę kapitału udostępnionego przez kredytodawcę z tytułu tego stosunku i tylko one podlegają zwrotowi (skarżąca przywołała w tym kontekście wyrok TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24, ECLI:EU:C:2025:460). Ponadto, skarżąca podniosła, że wniesiona przez nią skarga kasacyjna ma być oczywiście uzasadniona.

Powodowie złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniesli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od

tych kwot od dnia uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego te koszty do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez pozwaną nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz Państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08). Oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z

nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako pierwszą przyczynę kasacyjną mającą uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania pozwana wskazała potrzebę wykładni art. 405 w zw. z art. 410 i art. 411 k.c. jako przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, w kontekście wyroku TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15). Wykazanie rozbieżności w orzecznictwie powinno opierać się na przedstawieniu wypowiedzi zawierających przede wszystkim aktualne poglądy judykatury, a nie stanowiska wprowadzające wyrażane w przeszłości, lecz od których już wcześniej odstąpiono w związku z rozwojem trendów wykładni i stosowania prawa (postanowienie SN z 15 października 2020 r., I CSK 26/20).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca nie przywołała orzeczeń, które potwierdzałyby występowanie w orzecznictwie rozbieżności na tle wskazanych przepisów, co samo w sobie stanowi wystarczającą przyczynę do uznania, że w niniejszej sprawie nie zaktualizowała się przyczyna kasacyjna w postaci potrzeby wykładni art. 405 w zw. z art. 410 i art. 411 k.c.

Pozwana odwołała się jedynie do wyroku TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24, mBank (ECLI:EU:C:2025:460). Znaczenie tego wyroku dla rozpoznawania przez Sąd Najwyższy spraw, w których strony umowy kredytu uznanej za nieważną dochodzą wzajemnych rozliczeń, zostało przedstawione w wyroku SN z 5 września 2025 r., II CSKP 550/24. Sąd Najwyższy podkreślił, że wydanie wskazanego wyroku przez TSUE nie doprowadziło do ustania związania Sądu Najwyższego przyjętą wcześniej zasadą prawną. Nie wyklucza to jednak w związku z tym wyrokiem dokonania oceny zasadności wystąpienia we właściwym trybie (art. 88 § 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym; tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 622) do odpowiedniego składu Sądu Najwyższego

celem rozważenia ewentualnego odstąpienia od zasady prawnej przyjętej w punkcie trzecim uchwały z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22. W ocenie Sądu Najwyższego potrzeba rozważenia zasadności odstąpienia od przyjętej zasady prawnej nie zaistniała, gdyż zastosowanie teorii dwóch kondykcji nie stoi w sprzeczności z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 przy uwzględnieniu jego interpretacji przyjętej w wyroku TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24. Motywy, którymi kierował się TSUE w wyroku z 19 czerwca 2025 r., C-396/24, odrzucając teorię dwóch kondykcji w przypadku dochodzenia zwrotu nienależnego świadczenia przez bank, nie zostały wyrażone wprost, przez co ich odtworzenie, a w konsekwencji odniesienie się do nich nasuwa pewne trudności. TSUE powołuje jednak stanowisko zajęte we wcześniejszym orzeczeniu (wyrok z 25 listopada 2020 r., C-269/19, Banca B, EU:C:2020:954, pkt 38 i n.), zgodnie z którym w razie stwierdzenia nieuczciwego charakteru umowy sąd powinien upewnić się, że orzeczenie zniechęci przedsiębiorcę do wprowadzania nieuczciwych warunków w umowach oferowanych konsumentom (pkt 38 wyroku z 19 czerwca 2025 r., C-396/24), a jeżeli umowa nie może obowiązywać po usunięciu z niej nieuczciwych warunków, sąd powinien podjąć niezbędne środki dla ochrony konsumenta przed szczególnie szkodliwymi konsekwencjami (pkt 39 wymienionego wyroku). Z przytoczenia tych motywów należy wnosić, że w razie dochodzenia przez bank roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia jedynie zastosowanie teorii salda będzie dla niego wystarczająco dolegliwe, by wywrzeć skutek prewencyjny (ochronny), i jedynie to rozwiązanie należyście uchroni konsumenta przed niekorzystnymi konsekwencjami „upadku” umowy zawierającej niedozwolone postanowienia. Zastosowanie aksjologii leżącej u podstaw wyroku TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24, do stanu faktycznego, w którym roszczenie o zwrot świadczenia dochodzone jest przez konsumenta, prowadzi do wniosku, że to przyjęcie teorii dwóch kondykcji prowadzi do osiągnięcia skutku prewencyjnego i we właściwy sposób zabezpiecza interesy konsumenta.

W wyroku z 19 czerwca 2025 r., mBank, C-396/24, TSUE dokonywał interpretacji art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, zgodnie z którym państwa członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane zapewnić stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach

zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami. Nie sposób uznać, że zastosowanie teorii dwóch kondykcji mogłoby w jakikolwiek sposób pozostawać w sprzeczności z realizacją tego celu. Teoria ta niewątpliwie ułatwia konsumentowi realizację jego własnego roszczenia. Jego wysokość jest wówczas wyrażona prostą sumą spełnionych świadczeń, co pozwala uniknąć konieczności dokonywania rozliczenia, które może okazać się skomplikowane. Konsument dysponuje przy tym większą liczbą opcji realizacji swoich praw. Może dochodzić zwrotu całego spełnionego świadczenia i może również podjąć decyzję o potrąceniu roszczenia o jego zwrot z roszczeniem banku, jeżeli uzna tę opcję za korzystniejszą dla siebie.

Jako drugą przyczynę kasacyjną pozwana wskazała oczywistą zasadność wniesionej przez siebie skargi.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. w szczególności postanowienia SN: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 6 listopada 2020 r., III CSK 110/20). Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada bowiem w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

O oczywistej zasadności skargi można mówić jedynie w przypadku stwierdzenia szczególnych, kwalifikowanych, wręcz rażących przypadków naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), które powodują, że zaskarżone orzeczenie jest wadliwe.

Argumentacja przedstawiona przez skarżącą dotycząca rzekomego błędu rachunkowego, którego miał się dopuścić Sąd drugiej instancji, nie pozwala uznać, że wniesiona przez pozwaną skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Ponadto kwestia związana z możliwością potrącenia odsetek za opóźnienie od wierzytelności głównej przedstawionej do potrącenia nie jest oczywista, jak przedstawia to pozwana w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania.” W tym kontekście warto wskazać, że w wyroku z 3 kwietnia 2014 r., V CSK 242/13, Sąd Najwyższy stwierdził, że retroaktywny skutek potrącenia nie dotyczy tych odsetek od obu umorzonych wierzytelności należnych do chwili powstania stanu potrącalności.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2026 r., poz. 118).

Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[SOP]